



2000 m. kovas Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos ir seniūnų tarybos informacinis leidinys Nr.2(14)

## Atsigrežti į toleranciją - užduotis religijoms

Giunther Gebhard

Ženevos centre, gražiame parke, stovi didžiulis paminklas Reformacijai. Šalia Jono Kalvino ir kitų Reformacijos veikėjų figūrų išilgai paminklo sienos esantys reljefai vaizduoja, kaip įvairiuose Reformacijos įtakai pasidavusiuose kraštuose nuo Transilvanijos per Prūsiją iki Šiaurės Amerikos tolerancija padarė galą kovingoms katalikų ir protestantų diskusijoms ir pripažino evangelikų konfesiją.

Deja, anksčiau religijos retai taip pozityviai žiūrėjo į toleranciją. Tolerancijos idealus dažnai išstumdavo vyraujančios religijos. Kitaip galvojančių ir kitą tikėjimą išpažįstančiųjų persekiojimas, nusidriekęs kaip kruvina gija per visą religijų istoriją, darė įtaką ir visos žmonijos istorijai. Romos katalikų Bažnyčia tik prieš trisdešimt metų II Vatikano Susirinkime oficialiai pripažino neginčijamą religijų laisvės svarbą. Jau nuo pat pradžių tolerancija buvo aptariama kartu su religijos ir pasaulėžiūros laisvės klausimu. Kad religinė netolerancija ir XX a. pabaigoje yra opi problema, rodo tas faktas, jog Jungtinėse Tautose paskirtas specialus korespondentas tirti religinės netolerancijos atvejams.

Iš tikrųjų tolerantiškas požiūris yra sudėtinga laikysena, kai laviruojama tarp formalaus paviršutiniško pakantumo ir netolerantiško kito asmens nepaisymo. Taigi jos sudėtingumą sudaro kitoniškas kito egzistencijos pripažinimas, kai susiduria savo ir kito supratimas. Tik tas asmuo, grupė ar tauta, kuri turi tvirtą identitetą, gali būti tolerantiška kitų atžvilgiu, nes jai nereikia kito laikyti grėsme ar pavojumi. Tolerancija visada susijusi su tiesos ieškojimu, o šis klausimas ypač aštriai keliamas religijos srityje, kur visada kalbama apie galutinę ir tikriausią tiesą. Suprantama, kad žmonės, tam tikras pažiūras ir įsitikinimus laikydami neginčijamai privalomais, teisingais, stengiasi apginti savo poziciją. Tai yra nepavojinga iki tol, kol atskiras žmogus ar grupė nesistengia savo pripažintos tiesos primesti kitiems kaip visuotinai privalomos. Didžiausi žiaurumai buvo įvykdyti religijos vardu, remiantis nuostata, kad yra viena, ir tik viena žodžiais nusakoma tiesa. Todėl visi šios tiesos nepripažįstantys laikomi klystančiais. Kadangi klaida neturi teisės egzistuoti, tikima, kad fizinis klaidos gynėjų sunaikinimas reikalingas jų amžinam išganymui. Iš tikrųjų netoleruoti yra tik kriminaliniai veiksmai, kai kurios religijos išpažinėjai agresyviai priešinasi kitiems ir tuo pažeidžia teisingumą. Šiandien mums tai yra minimali tolerancijos forma. Tačiau ir mūsų dienomis ne visada ir ne visur yra garantuojama kitaip galvojančio teisė.

Daugelio žmonių nuomone, egzistuoja tolerantiškos ir netolerantiškos religijos. Nors kiekvienas savąją religiją tendencingai laiko tolerantiška, visai ką kitą rodo istorija ir dabartis. Nėra nei visiškai tolerantiškų, nei netolerantiškų religijų. Norvegų mokslininkas Johan Galtung'as tolerancijos fenomenui religijose skyręs daug dėmesio, mato kiekvienoje religijoje vadinamuosius kietus ir švelnius aspektus. Švelniuosius jis laiko "tikra religija", o kietuosius - "iškreipta religija". Galtung'as mano, kad yra du pagrindiniai būdai mąstyti apie Dievo ir dievybės santykį su žmogumi ir pasauliu: pirmas, teigiant, kad Dievas yra anapus pasaulio, radikaliai skirtingas "Tėve mūsų, kuris esi danguje", antras, kad dieviškumas slypi kiekviename žmoguje. Galtung'o nuomone, pirmu atveju, tokiam supratime glūdi tendencija manyti, jog tam tikros žmonių grupės yra arčiau Dievo negu kitos. Tokio mąstymo padariniai yra dar blogesni, jei tuo pat metu manoma, jog egzistuoja Dievui priešingas blogis, kuriam priskiriami visi tie, kurie nėra arti Dievo. Kitaip yra tuo atveju, jeigu Dievas yra kiekviename žmoguje. Tada kito žmogaus nepaisymas yra tiesioginis veiksmas prieš Dievą, nes Dievas kitame yra lygiai taip pat, kaip ir manyje.

Kietieji ir švelnieji aspektai religijose - kitų nušalinimas ir priėmimas - gali parodyti, kaip reikia tikėti. Kietasis aspektas gali reikalauti tikėjime remtis dogmomis paremtu mokymu, lyderių nurodymais. Tokia religija yra fiksuota tiesa, statiškas modelis. Šventi tekstai, tradicija ar konfesijos lyderių pamokymai yra galutinės tiesos išraiška. Kiti žmonės, atvirksčiai, religijos mokymą tyrinėja vadovaudamiesi sąžine ir protu, ir taip prieina prie liberalesnio tikėjimo. Jiems religija - kelias į tiesą, ieškomas, bet dar nepasiektas tikslas. Žmonės, kurie save laiko giliai tikinčiais ir tikėdami remiasi autoritetu, iškilusius konfliktus sprendžia prievarta dažniau negu tie, kurie save laiko liberaliais tikinčiais. Netolerantiškas ir linkstantis į fanatizmą dogmatizmas ir tikėjimas autoritetu tiek religijoje, tiek nereliginėje pasaulėžiūroje sukuria sąlygas kitų nušalinimui, netgi fiziniam sunaikinimui.

Šventieji Raštai ir mokymai bei apeigos įvairiais laikotarpiais buvo skirtingai interpretuojami. Visų religijų uždavinys mūsų laikais būtų savo pamoksluose ir katechetikoje į pirmą vietą iškelti savo raštų ir mokymų tuos elementus, kurie skatina pagarbą kitų ir savo pažiūroms, kurie pabrėžia bendrą visų žmonių atsakomybę už šį pasaulį. Kiekvienoje religijoje yra sąžinės laisvės ir tolerancijos pavyzdžių. Esminis uždavinys taip pat yra suderinti išorinę ir vidinę toleranciją. Daugelis religinių bendruomenių dar senoviškai žiūri į nuomonių išsiskyrimą grupės viduje. Savoje grupėje nuomonių įvairovė ir diskusija laikoma grėsme vienybei, o vienybė painiojama su vienodumu. Būtina tiesos *turėtojus* paversti tiesos *ieškotojais*. Religinė bendruomenė turėtų pirmiausia mokytis tolerancijos. Tokia mokykla galėtų būti valstybė, kurioje visos religinės bendruomenės vienodai gerbiamos ir turi savo teises, o religinės konfesijos užmegs dialogą viena su kita ir su nereliginių pasaulėžiūrų žmonėmis. Šia prasme iškyla religijų tiesa, tai yra jų priartėjimas prie dieviškos tikrovės, kurią jos turi liudyti. Religijoje tiesa išryškėja tiek, kiek jos dvasingumas ir etika palaiko atskiro žmogaus žmoniškumą, orumą ir laisvę, kiek ji prisideda prie teisingo ir takaus tarpusavio sutarimo ir prie natūralios aplinkos dorinimo. Tai visų religijų bruožas. Religijoms patartina nesitaikstyti su įvairių išpuolių formomis prieš žmoniškumą. Religijos turėtų būti žmoniškumo gynėjomis. Tačiau per dažnai istorijoje religinės bendruomenės pirmiausia reikalavdavo tolerancijos pačioms sau ir kovodavo už savąjį statusą, gerovę ir išsilaikymą. Tolerancija. Pakenčianti spaudą ir užmerkianti akis prieš neteisybę yra *repressyvi* tolerancija. Religinę žmonės, matydami neteisybę, negali likti neutralūs. Tolerancijos viršūnė yra *empatija*\* kaip gyvenimo norma. Ji reikalauja daugiau už toleranciją, kuri tik pakenčia kitą, bet iš tiesų nesidomi juo. O kaip tik reikėtų *teigiamai* vertinti kito kitiškumą ir sugebėti įsijauti į kito pažiūras ir gyvenimo būdą, netgi pasimokyti to, kas galėtų pakeisti tavo gyvenimą. Aukščiausias tolerancijos laipsnis yra *simpatija* ir *empatija*. *Pakeisti* virsta *drauge kęsti*. Martin Buber, versdama Bibliją, sako, kad tekstą "artimą reikia mylėti kaip save patį" reikėtų versti "kadangi jis yra kaip tu". Tik tuomet, kai suvoksime, kad kitas žmogus yra toks kaip aš, *empatija* taps gyvenimo norma.

Ištrauka iš religijos, filosofijos ir meno žurnalo LOGOS, 1996-1997/11

\**empatija* - įsijautimas į kito asmens emocinę būseną, *simpatija* - palankumas /Tarptautinių žodžių žodynas/

## Azarijos malda

### Viena iš Švento Rašto Apokrifinių knygų

2. Būk pagarbintas Viešpatie, Dieve mūsų tėvų, ir Tavo vardas tebūna liaupsinamas ir garbinamas per amžius! 3. Tu esi teisus visame, ką Tu mums padaręs esi. Visi Tavo darbai yra teisingi ir ką Tu darai, yra teisu. Tavo sprendimai visi yra teisingi. 4. Tu teisingai padarei mus nubausedamas. Vertai ir teisingai tai padarei dėl mūsų nuodėmių. 10. O tačiau neatstumk mūsų visiškai dėl savo švento vardo ir nelaužyk savosios Sandoros. 14. Mes nebeturime nei kunigaikščio, nei pranašų, nei mokytojo. 17. Mes krepiamės į Tave visa širdimi ir prašome savo meilinguoju veidu į mus atsigręžti. 18. Neleisk mums, Viešpatie, gėdon nugrimzti ir pasielk su mumis sulig savo malone ir didžiuoju gailėstingumu. 19. Išvaduok mus savo stebuklingais žygiais. 20. kad visi gėdytis turėtų, kurie Tavo tarnus skriaudžia ir sarmatytiši dėl Tavo didžiosios galybės ir galios ir kad jų pajėgumas būtų palaužtas. 21. kad jie visi pamatyti jog Tu esi Viešpats, vienintelis, šlovingas Dievas pasaulyje!

## *Popiežius Jonas Paulius II atsiprašė*

2000 metų kovo 12 dieną katalikų Bažnyčia, vadovaujama popiežiaus Jono Pauliaus II, pirmą kartą istorijoje viešai kreipėsi į Dievą, prašydama jos vaikų klaidų ir kalčių atleidimo. Šis žingsnis, kurį ryžosi žengti Jonas Paulius II, keičia šventos ir neklystančios Bažnyčios įvaizdį ir primena, jog Romos Bažnyčioje taip pat yra klystančių žmonių. Atsiprašymo liturgijai Romos Šv. Petro bazilikoje vadovavęs popiežius net keletą kartų pakartojo frazę iš „Tėve mūsų“ maldos: „atleidžiame ir prašome atleidimo“.

Buvo įvardintos septynios Bažnyčios nuodėmės ir septyni „mea culpa“ (esu kaltas). Pirmoji nuodėmė - neevangeliniai būdai, nukrypimai nuo Evangelijos, naudoti krikščionybei skleisti. Buvo prisiminti Kryžiaus karai ir inkvizicija, susiskaldymai tarp krikščionių ir juos lydėjusios ekskomunikos bei persekiojimai, nusikaltimai žydų tautai, prievartinis krikštas, rasiniai ir etniniai nusikaltimai, panieka vargšams. Jonas Paulius II prašė atleidimo ir nurodė naujus kelius, kuriais reiktų eiti. Jis pažadėjo, kad šių nuodėmių Bažnyčia niekuomet nebepakartos. „Niekuomet daugiau nebeprieštarausime tarnavimui tiesai, niekuomet daugiau neregėsime bandymų skaldyti Bažnyčia, niekuomet daugiau nebus paniekos jokiai tautai, niekuomet daugiau nepasitelksime į pagalbą prievartos logikos, niekuomet daugiau nebus diskriminacijos, atskyrimų, priespaudos, paniekos vargšams ir nuskriaustiesiems“ - pareiškė popiežius Jonas Paulius II.

Be abejo, tai didžiulės reikšmės įvykis centralizuotoje Romos Katalikų Bažnyčioje. Kaip teigia žiniasklaida, šiam įvykiui buvo ruošiamasi iš anksto. Romoje buvo surengtos istorikų mokslinės konferencijos, kuriose buvo nagrinėjami inkvizicijos, kryžiaus žygių ir daug kitų klausimų ir tik po to buvo ryžtasi viešai atgailai.

Daugelyje valstybių pastaruoju metu įvairiai interpretuojamas šis popiežiaus atsiprašymas, nes aktyviai rengiamasi panašiai priemonei ir įvairiose šalyse. Kaip ir už ką ruošiasi atsiprašyti Lietuvos Katalikų Bažnyčia? Tai daugelį tikinčiųjų dabar labiausiai domina.

Kaip žinia, Lietuva daugelį amžių buvo katalikiškosios religijos skverbimosi į jos žemes sukūryje. Ne be užsienio šalių bei Romos pagalbos ir skatinimo Lietuva buvo kelis kartus krikštijama ir paversta Marijos šalimi. Savo metu ir ypač per Kryžiaus karus, pagonio nužudymas buvo laikomas tolygiu Kristaus garbinimui. Neatlaikė didžiulio spaudimo netgi Reformacija, kuri XVI a. buvo išplitusi visoje Lietuvoje ir atvykusių iš svetur jezuitų jėga nuslopinta. Išgalėjęs religinis fanatizmas grėsė netgi pačios tautos išnykimui, atsiradus „stebuklingoms“ vietoms ir šventoms relikvijoms, niekinant per Bažnyčią netgi tautos kalbą, aiškinant tikintiesiems, kad Dievas neva nesuprantąs muzikiškos pagonių kalbos. Ypač įsimintini katalikų Bažnyčios nusižengimai Reformacijos laikotarpiu, kai visoje Lietuvoje ir ypač Vilniuje, Reformacijos centre, buvo kurstoma nesantaika, deginamos reformatų bažnyčios.

Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje yra dėl ko susimąstyti, kritiškai peržvelgus savo istorijos puslapius. Bažnyčios susivienijimas įmanomas tik gavus atleidimą tų, kuriems buvo nusikalsta. Kaip rašo „Respublika“, Lietuvos vyskupų konferencija rengia viešą atsiprašymą. Pasak laikraščio, numatoma atsiprašyti tik už priešišumą žydams, už Bažnyčios ir tikinčiųjų dalyvavimą juos naikinant Antrojo pasaulinio karo metais. Tačiau neatmetama galimybė, jog ateityje gali būti atsiprašyta ir dėl kitų Bažnyčios nuodėmių.

Be abejonės, šis popiežiaus Jono Pauliaus II atsiprašymas bus įvertintas kaip vienas iš svarbiausių ne tik Bažnyčios, bet ir pasaulinės reikšmės įvykių. Reikia manyti, kad šito labiausiai laukė patys katalikų Bažnyčios nariai, matydami atsilikusių viduramžių samprotavimais besiremiančią iki šiol Bažnyčios hierarchiją. Ateitis parodys, ar konservatyvioji Bažnyčios dalis lengvai pasiduos naujoms idėjoms. Net, jeigu Jonui Pauliui II ir nepavyktų šių tikslų įgyvendinti, į pasaulinę istoriją jis įeis kaip progresyvios minties Bažnyčios vadovas Karolis Voityla.

## *Kristus įrodo besąlygišką Dievo meilę*

*Vasario 16-osios proga Tomą Šerną kalbino "Lietuvos aidas" žurnaliste Danguolė Bičkauskienė. Viena iš jos paliestų temų buvo, kodėl Tomas pasirinko protestantizmą, o ne katalikybę. Spausdiname sutrumpintą interviu.*

Tomas Šernas, 1996 m. pasitaręs su artimaisiais, pradėjo evangelinės teologijos studijas Klaipėdos universitete, kurias pavasarį baigęs galės būti Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios kunigu. Tačiau Tomas sakė noris stoti į Vilniaus universiteto magistrantūrą toliau studijuoti teologiją.

T.Šernas sakė, kad gyvenimo prasmės klausimai jį domino nuo šešiolikos metų. Jis žinojo, kad giminėje yra buvę dvasininkų, beje, iš tėvo pusės - evangelikų, iš mamos - katalikų. Iki įstojimo į Klaipėdos universitetą T.Šernas buvo susidomėjęs indų religijomis. "Tai rimti, gilūs, šviesūs mokymai apie gyvenimą, - pasakojo jis. - Tačiau juose žmogaus ir Dievo santykis panašus į egzaminą: ką tu padarai, ir kaip Dievas tai įvertins. Labiau pažinęs krikščionybės doktriną, pajutau, kad ji man artimesnė. Supratau, kad Kristus išveda į visai kitą erdvę, Visas džiaugsmas yra Kristuje, nes per jį atsiskleidžia besąlygiška Dievo meilė žmogui". Dabar Tomas save vadina įsitikinusiu krikščionimi ir galvoja, kad žmogaus gyvenimo pagrindas yra meilė, kurią teikia Dievas, nes Jis ir yra meilė. Jo manymu, lengviausia nuo Dievo pasislėpti, kai stengiesi kažkokių ypatingu būdu Jam tarnauti. "Galima metų metais atlikti kokias nors funkcijas ar pareigas bažnyčioje ir būti labai toli nuo Dievo, nuo meilės", - kalbėjo T.Šernas.

"Evangelinė pakraipa man artimesnė, - sakė T.Šernas. - Gal todėl, kad man visada rūpėjo visuomeninės mažumos. Lietuva - katalikiškas kraštas. Čia daug kas užmiršta, nutylėta. Tačiau dabar laikas Bažnyčioms tarpusavyje ne kovoti, o kartu dirbti". T.Šernui priimtinesnė protestantiškoji tikėjimo nuostata, kad kiekvienas žmogus privalo asmeniškai atsakyti prieš Dievą, o išganymas ateina per Dievo žodį. Kunigas - tik patarėjas. Doktrina remiasi pirminiais šaltiniais - Šv.Raštu, o ne Bažnyčios tradicija. Evangelija veiksminga tik meilės inspiracijoje. Čia nereikia meno šedevrų, filosofinių interpretacijų. Pažintis su Dievu įvyksta per Dievo žodį - Bibliją - Naujajį ir Senajį Testamentą. "Sunkiausia yra nebėgti nuo savęs. Dar sunkiau - mylėti. Tačiau Kristus mokė, kad siauri vartai veda į gyvenimą", - dalijasi mintimis Tomas. Jo nuomone, istorinėje pracityje dvasinis poreikis skaityti Šv.Raštą skatino žmones mokytis rašyti ir skaityti, o skaitant ir mąstyti. Todėl nenuostabu, kad protestantiški ar bent jau mišrūs kraštai yra labiau išsivystę, ten kitokia mąstymo sąkloda. Protestantizmui svetimas visuotinumai, minios būsenai, kai nebelieka individualios atsakomybės.

Dabar T.Šernas rašo diplominį darbą "XIX a. katekizmas". Jau nuo mažų dienų protestantiškoji teologija moko vaikus, kad Dievas yra geras, bausdamas tik drausmina, todėl vaikai drausmingum turi būti mokomi su meile, nenaudojant fizinių bausmių ir prievartos.

"Lietuvos aidas" 2000 02 15 Nr.31

## *Klaipėdos krikščioniškojo fondo kolegija*

Klaipėdos krikščioniškojo fondo kolegija pradėjo veikti 1992 metų rudenį. Ją įsteigė ir iki šiol globoja amerikiečiai. Šiuo metu joje mokosi apie 500 studentų. Klaipėdos krikščioniškojo fondo kolegija - vieta, kurioje kartu su lietuviais mokosi nemažai užsieniečių. Čia visi dalykai, išskyrus lietuvių kalbą, dėstomi angliškai. Beveik visi dėstytojai atvyksta iš užsienio. Tai daugumoje išėję į pensiją ar paėmę ilgalaikes atostogas dėstytojai, mokytojai, profesoriai. Kai kurias disciplinas ten dėsto mums gerai pažįstama kunigė Jane Holstag, Jonas Gylys iš Texaso. Mokomasi penkeris metus. Studijos kolegijoje skiriasi nuo kitų aukštesniųjų mokyklų. Mokymosi tempas čia nėra labai įtemptas - studentai kiekvieną semestrą mokosi 5 disciplinų, kasdien turėdami tris - keturias 50 minučių trunkančias paskaitas. Paskaitų ir pratimų lankymas yra privalomas, tačiau studentas pats gali susidaryti tvarkaraštį. Besimokančiųjų žinios vertinamos procentais.

Semestro pabaigoje sumuojami visų jo metu rašytų rašinių, referatų, kolokvių, vidurio semestro ir baigiamųjų egzaminų įvertinimai, ir parašomas bendras pažymys. Mokomasi

nuosekliai, ne tik per sesiją, kaip kitose aukštesniosiose mokyklose, nes savaitę ar dvi nelankius paskaitų, pasivyti bendramokslius būtų sunkoka.

Mokslas Krikščioniškojo fondo kolegijoje yra mokamas. Už rudens ir pavasario semestrus teko mokėti po 800 litų. Tik keletas gambiausių studentų šio mokesčio nemoka. Ten mokosi ir keletas mūsų reformatų jaunuolių. Jie gauna stipendijas iš Texaso valstijos Presbiterionų misijos. Tai vilnietė Gitana Griniūtė ir biržietis Ugnius Baniulevičius.

Niekur nedirbantys jaunuoliai turi gana daug laisvo laiko. Todėl daugelis žaidžia ledo ritulį - šis sportas labai populiarus net tarp merginų. Beveik kiekvieną savaitgalį rengiami teminiai vakarėliai.

Šiuo metu kolegijoje be lietuvių mokosi jaunuoliai atvykę iš Ganos, Suomijos, Danijos, Švedijos, Latvijos.

Parengta pagal publikacijas "Lietuvos ryte" Nr. 138, 1999 m., "Mūsų sparnuose" Nr. 74, 79

*Gotfrydas Ostermejeris, lietuviybės skleidėjas Mažojoje Lietuvoje*  
(minint 200-sias mirties metines)

Šių metų kovo 15 dieną Lietuvos istorijos institutas kartu su Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija paminėjo lietuviybės skleidėjo Mažojoje Lietuvoje Gotfrydo Ostermejerio 200-sias mirties metines. Minėjimui vadovavęs prof. Arnoldas Piročkinas pažymėjo, kad greta lietuvių kultūros darbuotojų, Mažajai Lietuvai daug nusipelnė ir nelietuviškai kalbantys intelektualai, supratę neįkainojamą lietuvių kalbos ir dvasinės kultūros vertę, aktyviai įsijungę į šių vertybių puoselėjimą. Jie suprato, kad mažumų nutautėjimas ar nutautinimas yra netektis ir visos valstybės kultūrai. Todėl G. Ostermejeris kaip dvasininkas iš visų jėgų stengėsi padėti išlaikyti lietuvišką žodį čia gyvenančių lietuvininkų tarpe. Jis laikėsi apaštalo Pauliaus mokymo (1 Kor 9, 11) „Jei kalbėdami netarsite aiškių žodžių, kaipgi bus galima suprasti, ką sakote? Jūs kalbėsite vėjams. Tad, jei aš nesuvoksiu kalbos reikšmės, būsiu kalbėtojų svetimšalis, ir kalbėtojas bus man svetimšalis“. Tokios nuostatos laikėsi ir dauguma čia gyvenusių ir dirbusių lietuvių, šviesuomenės atstovų. Nenuostabu, kad iš Mažosios Lietuvos plito lietuviškoji raštija čia radusi tinkamą dirvą. Tuo tarpu Didžiojoje Lietuvoje buvo dažnas kitoks supratimas apie kalbą ir tautinę kultūrą negu pasakyta Šventajame Rašte.

Plačiau su G. Ostermejerio gyvenimu ir veikla susirinkusius supažindino Lietuvos istorijos instituto mokslinė bendradarbė Vilija Gerulaitienė.

G. Ostermejeris gimė 1716 04 20 Marienburge (dabart. Malborne, Lenkija, Elbliongo vaivadija). 1740 m. baigė Karaliaučiaus universitetą. Nuo 1744 metų dirbo Trempų parapiinės mokyklos mokytoju, o nuo 1752 metų - Trempų ev. liuteronų kunigu. Buvo Karaliaučiaus vokiečių mokslinės draugijos narys; bendradarbiavo jos leidinyje „Prūsų archyvai“. Vokiečių kalba parašė ir paskelbė darbų iš prūsų ir lietuvių etnografijos, mitologijos, istorijos („Kritiška senprūsų religijos istorija“, 1775 m.; „Mintys apie senosios Prūsų žemės gyventojus“, 1780 m.). Juose nurodė lietuvių tautos, kultūros ir kalbos savitumą. Smerkė Prūsijos valdžios germanizacinę politiką, baudžiavą, gynė lietuvių kultūrinę teisę. Parengė ir išleido giesmyną „Giesmės šventos, bažnyčioje ir namie giedamos“ (1781 m.). Išleido 4 polemines brošiūras dėl lietuviškų raštų kalbos, poetikos, vertimo praktikos. Parengė „Naują lietuvių kalbos gramatiką (1779 m., vokiečių kalba); jos skyriuje „Apie prozodiją“ pirmasis išdėstė lietuviškos poezijos taisykles. „Pirmojoje lietuviškų giesmynų istorijoje (1793 m., vokiečių kalba) kritiškai apžvelgė XVI - XVIII a. lietuvių protestantų giesmynus, pateikė duomenų apie jų parengimą, giesmių autorius. Aprašo ir Kėdainiuose išleistą ev. reformatų giesmyną.

G. Ostermejeris mirė 1800 03 13 Trempuose (dab. Novostrojevas, Kaliningrado sr.).

Po minėjimo ev. liuteronų parapijos choras, vadovaujamas vargonininkės Astos Saldukienės, pagiedojo keletą to laikotarpio giesmių.

## Už rankų imk meilingai

Avys spiečiasi apie meiliai šaukiantį kaimenės ganytoją ir bėga šalin nuo rimbą laikančiojo... Rusena kibirkštėlės Ramybės išsiilgusios širdyse ir nesunku iš jų įpūsti negęstančią kaitrią liepsnelę... Kaip, beje, lengva ir visai užgesinti... - mažiau š.m. kovo 12 dieną, eidama po pamaldų ir "senjorų" arbatėlės (taip gražiai pavadino mūsų parapijos pensininkus vieną tikėjimo sesuo).

Bandau išgirsti, kaip skambėtų tas pats pagraudenimas, ištartas Kristaus mokinio lūpomis ir pasakytas fariziejaus. Jei nori, kad tavo žodžiai pasiektų kito širdį, pirmiausia pats turi jais tikėti ir ištarti taip, kad klausantysis suprastų tikrąją jų prasmę. Nuoširdumas ir meilė visiems (vadinasi ir tiems, iš kurių gal nevisada jauti prielankumą) tirpdo šaltuką ir skleidžia šilumą, paliečia kiekvieną. Ar lengva to pasiekti? Gal daugelis atsakytų, kad sunku. Kunigui Rimui Mikalauskui, atrodo, tai yra duota. Jo laikomos pamaldos sukvičia ir senuosius evangelikus reformatus, kurie savo tikėjimą paveldėjo iš protėvių, ir tuos, kurie dar ieško savo kelio į krikščionišką meilę ir Dievo namus. Kaip saulė vienodai šviečia viskam, taip ir bažnyčia turėtų vienodai priimti visus į ją ateinančius.

Ir dar maštau: "Jeigu mano brolis ieško šio pasaulio aukso, o man užtenka Dievo meilės, ar galiu už tai jį teisti? Kuris iš mūsų daugiau laimės?" Norėčiau, kad į tai atsakytų Visagalis Tiesa, gi klystančius teistų Jo teismas. Sunku mums, šios žemės gyventojams, tai suvokti. Sunku nesikreipti į žemiškus teisėjus, kai iš tiesų taip dažnai paminami po kojų pamatiniai Dešimt įsakymų.

Dėkuidie, susirinkome po pamaldų į parapijos "menę" (o kas norėtų ją atimti?! ) prie gražiai gausaus "senjorų" stalo. Kunigas Rimas pasimeldė prieš arbatėlę ir padėkojo Viešpačiui po jos. Vis dėlto daug geriau gurkšnojant arbatą draugiškai kalbėtis, klausytis Danutės Kregždaitės ir Alfredo Naktinio skaitomų eilėraščių negu gvildinti įsisenėjusias, galvą skaudinančias bėdas. Taip pradeda gyti žaizdos - pūliuojančios - anot kunigo Rimo. (Jis ir čia, prie arbatėlės, mums daug gero pasakė, papasakojo apie savo ganytojišką ir pasaulietinį darbą). Nutarėme: iš pradžių gydomės per žaidimus - margučius, neakivaizdinę krikščionišką draugo globą... Gal ateisime ir prie bendro kuriamojo darbo, suprasime, jog mūsų pačių, o ne kieno nors kito pareiga išsaugoti mums tėvų paliktą evangelikų reformatų Bažnyčią (visokia prasme - ir kaip mūsų bendriją, ir kaip mums pastatytą šventyklą).

Štai ir po visko. Ėjau, o mintyse aidėjo melodija ir žodžiai: "Už rankų imk meilingai ir vesk mane lig galo išganingai šioj būtyje"...

Kadaise juos išmoko daugelis mūsų per konfirmaciją, išeidami iš paauglystės ir ateidami į Bažnyčią. Šia prakilnia giesme tądien per pamaldas vėl kreipėmės į Aukščiausiąjį, prašydami Jo globos ir pasitikėjimo Jo valia.

Genė Kniūkštienė

## Mūsų Konfirmacija

Svarbiausi įvykiai tikinčiojo gyvenime yra Krikštas ir Konfirmacija. Pirmojo daugelis neatsimename ir tikslios datos nežinome. Nors kituose kraštuose, pvz. Olandijoje krikšto data, krikštatevių, kunigo net tą dieną patarnavusių bažnyčioje parapijiečių - diakonų pavardės įrašomos ar net dailiai išsiuvinėjamos gobelene, kuris įminamas ir pakabinamas garbingiausioje namų vietoje, rodomas svečiams, supažindinama su šeima ir jos tradicijomis.

Mes prisimename Konfirmacijos dieną, kada davėme konfirmanto priesaiką. Vyresniosios kartos žmonės iki pat žilos senatvės prisimena konfirmacijos, ar kaip pas mus sakoma, pirmosios komunijos draugus, nes anksčiau ilgakai tekdavo pasimokyti, prisimena kunigus ir vargonininką, ruošiusius šiam svarbiam įvykiui. Tarybiniais metais kunigui mokyti konfirmantus buvo uždrausta, mes susirinkome tik išvakarėse pokalbiui, tad gerai susipažinti, susidraugauti nespėdavome. Išsaugotas konfirmacijos nuotraukas slėpėme nuo pašalinių akių kaip švenčiausią relikviją. Išsišnekėjus su vyresnės kartos parapijiečiais, paaiškėjo, kad daugelis patys ar jų broliai, seserys buvo konfirmuoti tą pačią dieną. Kilo mintis pamėginti sunėsti įvairių metų turimas konfirmacijos nuotraukas, perfotografuoti ir taip sukaupti archyvą. Kviečiame visus, turinčius tokių nuotraukų, jas atnešti ar nors paskambinti šios priemonės iniciatorėms Danguolei Juršienei ar Palmyrai Zujevienei (Palmyros tel. darbo 222122, namų 416691).

Dalija Gudliauskienė

## SVEIKINAME:

Parapijietę *Daivą Veličkaitę* vasario 17 d. pagimdžiusią dukrele. Aukite sveiki, mylimi, Viešpaties globoje.

Vilniaus ev. reformatų choro "Giesmė" choristę, mūsų parapijietę *Donatą Aliną Stunguriene* - Rydelytę brandaus jubiliejaus proga, linkime geros sveikatos, puikios nuotaikos ir įdomių kelionių!

Vilnietę reformatę *Valę Pošiūniene* - *Petrovaite* kovo 9 d. atšventusią gražų jubiliejų, linkdami sveikatos, daug gerų, laimingų metų!

Vilniaus ev. reformatų parapijos aktyvią narę *Onutę Dučinskiene* - *Steponavičiūtę* kovo 27 d. atšventusią garbingą jubiliejų. Linkime sveikatos, stiprybės, geros nuotaikos, turiningų gyvenimo metų!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba ir seniūnai

\* \* \*

Sveikiname *Kėdainių reformatų jaunimą* išleidus laikraštėlį jaunimui "Esam!".  
Džiaugiamės, jog mūsų jau daugiau. Aukite, stiprėkite, nemuleiskite rankų!

"Vilniaus reformatų žinių" leidejai

"Vilniaus reformatų žinios"  
Visas mūsų kolektyvas  
Sveikinam išėjus "Esam"  
Mes tėvų tikybą tęsiame.

Dvasioj - jungs širdis vienybės.  
Darbe - palaikoma Aukštųjų.  
Klystkeliui nedrums ramybės.  
Eisime kelių teisybės.

Dievą širdyje brandinsim,  
Kristaus dovanas branginsim  
Ir drauge laimėsime kovą,  
Žengsime takais dorovės.

- A.N.

Nuo Vilniaus parapijos laikraštėlio "Vilniaus reformatų žinios"

*Spausdiname Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios Sinodo kolegijos prezidento kur. Petro Zablocko pasirašytą atsakymą į Vilniaus sausio 9 d. sinodinės sesijos Kreipimąsi, atspausdintą praeitame "Vilniaus reformatų žinių" numeryje*

Kreipimosi, paskelbto *Vilniaus sausio 9 d. sinodinės sesijos* vardu, autoriams- gerb.

p. R. Jakubėnui, kun. A. Kvedaravičiui, p. A. Baubliui, p. R. Jankūnui

(Atviras atsakymas, skirtas skelbti tuo pat mastu, kaip ir Jūsų tekstas)

Jūsų kreipimąsi, skirtą, matyt, paskelbti kaip atsakymą į mūsų siūlymus Bažnyčios vienybei atkurti, gavome. Svarstėme jį Kolegijos posėdyje, o ir pavieniui kalbėjome apie jį su daugeliu tikinčiųjų. Deja, tenka konstatuoti: šiame Jūsų atsakyme tėra labai nedaug to, kas galėtų kelti vilčių apie santarvę netolimoje ateityje.

1. Taikos nelengva tikėtis, kai Jūsų rašte ir vėl, nors ir šnekančiam apie santarvę, skelbiami - *urbi et orbi* - akivaizdžiai neteisingi kaltinantys teiginiai. Pavyzdžiui, štai kas drįstama tvirtinti apie nesantaikų kilmę bei eigą:

- neva "iki tol" (iki atsirandant, kaip sakote, "vadinamajai Lietuvos Nepaprastojo Sinodo Kolegijai") parapijose būta *susipratimo*.

- o tasai "nelegalus organas", atseit, *paviešinęs nesutarimus* bei apskritai viską sugadinęs.

Bet juk visi Lietuvos reformatai, ir ne vien jie, gerai prisimena daugelį Jūsų žygių, vykdytų dar ilgai prieš Nepaprastąjį Sinodą ir jo Kolegijos atsiradimą: žino Jūsų viešai iškeltas teismines bylas, žino ištisų parapijų paskelbimą *neveiksniomis* ir kitus panašius dalykus. Mes nenorėtume tų skaudulius liesti čia vėl ir vėl - geriau būtų, kaip ir siūlote, taikingai tartis apie ateitį... Tačiau negalime nepriminti faktų tokiomis aplinkybėmis - kuomet ketinama kalbėti lyg ir apie santarvę, bet kalbėti piktų ir iškraipytų interpretacijų pagrindu.

Ne vienybės norą, o greičiau rafinuotą pasityčiojimą galime įžiūrėti ir tolesnėje Jūsų rašto frazėje, kur prisipažįstate kalti pirmiausia tu, kad tariamai neišnaudojote "visų griežtų drausminių priemonių". Kaip jau sakyta, buvo tų priemonių labai apstu. Jeigu atgailos vardan ketinate dar toliau ana linkme žengti - sunku kam nors patikėti, kad nuoširdžiai skelbiate čia pat sekančius posakius apie brolišką meilę.

Panašių santarvės neartinančių tezių Jūsų rašte daug, bet tikriausiai nebūtų tikslinga visa tai čia detalai nagrinėti. Nuo to tik daugėtų kivirčių.

2. Labiau norėtume atsiliepti į bent kiek teigiamus Jūsų kreipimosi elementus. Tačiau kokie jie yra? Dera, žinoma, neatmestina žiūrėti į Jūsų gausiai cituojamus Šventojo Rašto nurodymus. Bet tų nei mes nencigiamė, nei apskritai neteko dabar susidurti su kokiu demonstratyviu atmetimu. Visa problema ta, kaip Raštą kas supranta ir vykdo; kartais gal dar ir tai, kuriuos nurodymus palaik tiesiausiai tinkančius einamuosiuose žingsniuose pasimokyti.

O jeigu taip žiūrėsime - nebe vien citatų reikšmės, bet sukonkretintai pateiktų veiklos dalykų, - galime matyti Jūsų kreipimesi nebent porą teigiamų paslinkių. (Iš tikrųjų betgi net ir šie poslinkiai nėra tikrai konstruktyvūs.) Čia turime omenyje:

- (1) Jūsų rašto užuominą apie perspektyvą po kruopštaus ir nuoseklaus darbo užbaigti nesutarimus 2001 metų Sinode;
- (2) o taip pat kitą to rašto užuominą apie bendrą "Santarvės komisiją" (kuri, berods, ir turėtų imtis to kruopštaus ir nuoseklaus darbo).

Deja, ir čia neapsieita be visai nerealistiško bei santarvę atmetančio tų dalykų traktavimo. Tą komisiją jau iš anksto pateikiate kaip vienašališkai sudaromą bei perdaromą "Kolegijos" (tai yra, pagal Jūsų nuolatines sampratas, Jūsų pačių bei kitų Jūsų parinktų asmenų). Tesiūlote jai *įsijungti* dviem trimis mūsų atstovams... O net ir patį Sinodo tikslą vienybei pasiekti traktuojate lyg labai abejotina ("parodys laikas..."). Tai, aišku, nėra tinkamas būdas nešališkai tartis, susitarti ir susivienyti.

3. Nesutarimų esmė tačiau yra galiausiai ne ta, du mūsų atstovai ar daugiau kas gaus tartis su kokia nors jūsiške komisija; ir netgi ne tai, kad tebesate nusiteikę tęsti represijas. Esmingiau yra tai, kad reformatai yra būtent *reformatai*; ir čia svarbu, be kita ko, kad:



- Reformacijai visiškai nepriimtina kokios nors žemiškos hierarchijos primetama "iš viršaus" besąlygiška viršenybė prieš Bažnyčios visumą ir prieš bendruomenę. Nepriimtini tie išankstiniai besąlygiški draudimai bet ką daryti *be Jūsų ar panašių į Jus leidimo* - nors bendruomenė ir norėtų kito, o pareigūno potvarkiai ir būtų nedori.

- Reformacija nesumenkina pagarbos kunigystei, bet nelaiko jos sakramentu, kurio turėtojams tektų tokios diktatūrinės privilegijos, kokias Jūs vienašališkai skelbiate. Jūsų sampratos sukasi aplink tai, kad kunigai, kaip sakote, *pirmiausia atsakydami už tvarką parapijose*, tik dalį atsakomybių (net ir ūkinės, finansinės, drausminės atsakomybės) savo nuožiūra *perduotų (arba ne neperduotų)* kokiems savo parinktiems patikėtiniams; o patys galėtų bet ką teisti savo nuožiūra. Tai, be abejo, negalima laikyti evangelišku bendruomenės tvarkymosi traktavimu, derančiu XXI amžiui. (Jau nekalbant daug apie tai, kad kritišku nesutarimų įsiliepsnojimo laikotarpiu dabartinės Jūsų hierarchijos sudarytojų tarpe net ir kunigų nebuvo nė vieno...).

Kad Dievo žodį skelbtų būtent *kunigų rekomenduoti lektorai ar deramai egzaminuoti kunigai* (ką taip nepaprastai pabrėžiate Jūs), - tai neabejotina norma gerai susiorganizavusiai bendruomenei, ir mes jau ne kartą dalykiškai įrodėme, kad kunigų ordinacijos tradicijas lojaliai pripažįstame. Vis dėlto pirmiau tai, kad tasai Žodžio skelbimas būtų būtent *t e i s i n g a s* Dievo Žodžio skelbimas (prašome nepaniekinti to lyg banalaus Jūsų sakinio atkartojimo); ir kad greita citų teisingas Žodžio *v y k d y m a s*. O mūsų realybėje - turbūt net ir Jūs to nepaneigsite - būdavo anaipol ne visada taip. Ypač kai vienas įsigalėjęs ganytojas pasijusdavo esąs vienintelis savo aplinkoje Dangaus vietininkas.

Štai dėl šitokių žaizdų užgydymo - ir dėl tokių pavojų vengimo ateityje - ir turėtumėm, anot Jūsų posakio, *pirmiausia susitarti*.

4. Bet mes neketiname vien abstrakčiai skelbti principus. Jūs sakotės siūlą *konkrečius būdus* ir kviečią *bendram darbui*; tačiau. Kaip jau parodėme, tokio konkretumo faktiškai vengiate. Todėl turime dar kartą pakartoti žymiai konkrečiau pateiktą jau spalio mėnesį mūsų siūlymą:

-rengtis *nevienašališkai ir teisingai* susaukti santarvei atkurti *vieningą Bažnyčios Sinodą*;

-tuo tikslu, kylančius organizacinius ir procedūrinius klausimus (kurie esančiomis sąlygomis, aišku, negali būti nesvarbūs) aptarti ir suderinti *trišaliame susitikime*, dalyvaujant *abiejų pusių atstovams* ir tarpininkaujant kunigams (taip pat ir užsieniečiams), šiame konflikte nedalyvavusiems.

Dalykiško atsakymo į tai tebelaukiame.

Su pagarba

Sinodo Kolegijos pavestas, jos vardu

Kolegijos prezidentas P.Zablockas

Kalba netaisyta

## J.Morkūno "Postilos lietuviškos" 400 metų sukakties minėjimas

Sausio 31 d. Vilniaus visuomenė Lietuvos Mokslų Akademijos salėje paminėjo vieno seniausių reformatų spausdinių lietuvių kalba Jokūbo Morkūno "Postilos lietuviškos" 400 metų sukaktį. Renginį organizavo Mokslininkų rmai ir Lietuvos reformacijos kultūros ir istorijos draugija. Išanginį žodį tarė prof. Arnoldas Piročkinas, o apie Jokūbo Morkūno kultūrinę veiklą pasakojo Lietuvos istorijos instituto mokslinė bendradarbė, VDU docentė Ingė Lukšaitė, koncertavo Lietuvos Mokslų Akademijos mišrus liaudies choras.

Doc.Ingė Lukšaitė kalbėjo, kad XVI a. Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje apėmė ne tik lietuvius reformatus, bet net katalikus, priversdama juos pasitempti: leisti knygas lietuvių kalba, steigti mokyklas (taip buvo įkurtas Vilniaus Universitetas). Reformacija iškėlė Biblijos reikšmę - būtina pačiam tikinčiajam ją skaityti ir suprasti. Merkelis Petkevičius "Katekizme" rašė: .."juk šv.Povilas moko, kad geriau suprantama kalba penkis žodžias pasakyti negu dešimt tūkstančių nesuprantama kalba" / 1 Kor. 14,19 /.

Didžiojoje Lietuvoje posūkis vartoti lietuvių kalbą ėjo iš apačios, iš pasauliečių, o ne dvasininkų kaip Mažojoje Lietuvoje, todėl šis procesas vyko lėtai. Mažojoje Lietuvoje liuteronizmas buvo įtvirtintas kaip valstybinė religija, todėl viskas vyko sparčiai ir planingai: bažnyčių tinklo plėtimas, prie jų steigiamos mokyklos, organizuojamas joms reikalingos literatūros spausdinimas, ir viskas buvo daroma valstybės lėšomis. O Didžiojoje Lietuvoje pasauliečiai bajorai aukėjo savo pinigais, steigė spaustuves, patys vertė knygas, užpildydami bažnyčios kultūrinės, dvasinės veiklos spragas, sudarydami sąlygas LDK bažnyčiose atlikti apeigas lietuvių kalba. Tokie reformatai XVI a. pab. buvo Merkelis Petkevičius, savo lėšomis įkūręs spaustuve ir išleidęs 1598 m. pirmą reformatų Katekizmą, 1592 - 1607 m.m. spaustuve įkūręs ir joje spausdinęs reformatų leidinius Vilniaus miestelėnas Jokūbas Morkūnas.

Jokūbo Morkūno kilmė nenustatyta, dokumentų patvirtinančių jo gimimo vietą ir laiką - nerasta. Tikėtina, kad galėjo būti kilęs iš Markovo - Ašmenos pavieto miestelio, minimu nuo 1486 m. arba Žiupronių dvaro valdų (Župranų irgi Ašmenos paviete), kuriose tuo metu buvo Morkūnų kaimas. Tarybinė lietuviška enciklopedija rašo, kad gimė apie 1550 metus, mirė po 1611 metų.

Tai pirmas lietuvis spaustuvininkas, knygrišys, knygius ir, kaip manoma, ir vertėjas į lietuvių kalbą. Jis savo pavarde pasirašinėdamas kai kuriuos leidinius pridurdavo, kad esąs Vilniaus vaivados Kristupo Radvilos Perkūno dvariškis ir tamas. Spausdino Vilniuje reformatų religines, polemines knygas. Pats jas įrišo ir pats jas platino. 1594 m. išleido lenkų kalba reformato Mikalojaus Rėjaus pamokslų rinkinį *Postylla*, 1600 metais - jos vertimą "Postilla lietuviška".

Vakaro pabaigoje susirinkusieji sveikino prelegentę Ingę Lukšaitę Jubilėjaus proga, džiaugėsi neseniai išleista knyga "Reformacija Lietuvoje", linkėjo sveikatos, jėgų, ryžto gilinantis į Lietuvos reformacijos istoriją ir vylėsi, kad bus parengtas ir išleistas dar ne vienas solidus veikalas. "Jei šio darbo nedirba bažnyčios žmonės, tai tą turi daryti pasauliečiai. Ačiū!" - dėkojo gausiai susirinkę į renginį Vilniaus reformatai.

### ***J. Morkūno "Postilla lietuviška išguldimas prastas evangeliu ant kožnos nedelios ir šventes per visus metus"***

*Atlantų šlovei aukštinti man nereikia ant kapo: Paminklas pats  
brangiausias ainių atminimas.*

Postilė buvo išversta iš tautinės lenkų literatūros kūrėjo, žymaus rašytojo reformato Mikalojaus Rėjaus lenkų kalba parašyto pamokslų rinkinio "Postylla" penktojo leidimo, išleisto Vilniuje 1594 m. /Mikalajui Rėjui Vilniaus cv.reformatų bažnyčioje buvo atminimo lenta - past. D.G./.

Postilė - sisteminis pamokslų rinkinys. Knygos pradžioje įdėtos specialiai šiam leidimui parašytos lenkų kalba Jono Kazoko Lietuvio / Jan Kozok Litvin/ eilės - dedikacija Sofijai Mitkevičiūtei Vnučkienai, du lotyniški teksteliai, lietuviška prakalba skaitytojui, gale įdėtos lenkiškos eilės, pasirašytos kriptonomu J.B. Pagal Vaclovą Biržišką, šis kriptonimas yra paties Morkūno, nes kai kur jis užsirašydavo Jokūbas (J) Baltramiejaitis (B) Morkūnas.

Pratarmėje J.Morkūnas rašė, kad "...teikiąs knygą ne lenkų, bet sava kalba". Lenkiškoje pratarmėje jis rašė, jog tikisi, kad ši knyga paskatins ir bus pagrindas savąją kalbą mylėti ir branginti, išlaikyti ir platinti. Todėl ji mums visiems, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gyventojams, kaip jau sakyta, taip labai rūpi".

Postilė buvo išleista Žemaitijos bajorės Sofijos Vnučkienės rūpesčiu ir lėšomis, "su bažnyčios seniūnų pritarimu" - kaip rašė J.Morkūnas.

Postilė, kurios pilnas pavadinimas "Postilla Tatay est Isguldimas Prastas Ewangeliu ant kožnos Nedelios ir Szventes per Wisus metus" yra didžiulis net mūsų laikams 778 puslapių leidinys. Jos buvo toks pat formatas kaip ir katalikiškos Daukšos postilės ir net pavartota ta pati vinjetė. Jos išorinis panašumas gal būt ją ir išsaugojo nuo uolių katalikų dvasininkų akių ir nebuvo sunaikinta.

Tarpukario Lietuvos nepriklausomybės metais dar buvo galima Morkūno postilių rasti pas reformatus ūkininkus - rašo J. Kregždė "Lietuvos reformatų raštijoje".

## Iškeliavę amžinybėn

### Emilija Nastopkaitė - Januševičienė ( 1918 09 24 - 1999 12 15 )

1999 metų gruodžio 16 dieną Vilniuje, gerontologijos centro namuose, buvo pašarvota buvusi biržietė mokytoja Emilija Nastopkaitė - Januševičienė, pastaruosius kelerius metus gyvenusi Vilniuje, mirusi po neilgos ir sunkios ligos. Su velione, vykstančia į savo gimtinę Biržus, atsisveikino Vilniaus reformatų parapija, pažįstami iš gerontologijos centro namų, kur velionė praleido paskutiniąsias savo gyvenimo dienas. Vilniaus parapijos vardu atsisveikinimo žodį tarė ir maldas skaitė Jonas Jasiukėnas, giedojo choristų grupė iš Vilniaus ev. reformatų „Giesmės“ choro.

### Aldona Dagytė ( 1933 12 01 - 2000 03 08 )

2000-ųjų metų kovo 11 dieną Vilniaus Karveliškų kapinėse amžinajam poilsiui atgulė staiga mirusi Vilniaus ev. reformatų bažnyčios parapijietė Aldona Dagytė, kilusi iš Papilio parapijos Sabuliškių kaimo. Aldona Dagytė baigė Biržų vidurinę mokyklą, mokėsi Vilniaus proftechnikos mokykloje ir įgijusi techninę specialybę dirbo įvairiose gamyklose, konstravimo biure, elektrografijos institute. Prieš keletą dešimtmečių palaidojusi Vilniuje mirusią motiną, Aldona gyveno viena, dėl silpnos sveikatos retai beateidama į mūsų bažnyčią, ją globojo parapijos moterys.

Velionė buvo pašarvota Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje. Apsėdų vakare maldas skaitė Jonas Jasiukėnas, vargonavo Edmundas Meškauskas. Laidotuvių dieną gedulingas pamaldas laikė ir velionę į kapines palydėjo Kėdainių kunigas Rimas Mikalauskas, Vilniaus reformatai, kaimynės.

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba ir seniūnų taryba

*Visi žmonės turi mirti,  
Čia pranykti kaip žolė.  
Visas grožis jų suirti  
Ir pavirsti tik žeme.*

*Aš einu į Dievo dangų  
Karalystės paveldėt,  
Amžinos garbės  
Regėt...*

*Ten jau amžinai aš būsiu,  
Jums labanaktis, draugai !  
Teatlygins meilei jūsų  
Dievas Tėvas maloniai.*

*Tad sudie jėu, mylimieji.  
Gentys ir pažįstamieji !  
Te jums Viešpats vis padės  
Ir į dangų palydės !*

## Informacija

Vasario 6 d. ir vasario 13 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje paskutines pamaldas laikė kun. Algimantas Kvedaravičius, o vasario 16 d. jau nežinoma kuriam laikui išskrido į Ameriką.

Vasario 14 -18 d.d. Kėdainiuose vyko ekumeninių pamaldų savaitė: pamaldos buvo laikomos stačiatikių cerkveje, katalikų šv. Juozapo bažnyčioje, o baigiamosios pamaldos - reformatų bažnyčioje.

Vasario 20 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje pamaldas laikė mums gerai žinomas pamokslininkas iš Anglijos dr. Stephen Scott-Pearson. Lietuvoje jis lankėsi iki vasario 25 d.

Vasario 27 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje pamaldas laikė pagal trijų Lietuvos reformatų dvasininkų ir dvejų lektorių sudarytą grafiką diak. Kęstutis Daugirdas.

Kovo 4 d. Klaipėdoje įvyko Lietuvos bažnytinės evangeliškos muzikos sandraugos eilinis visuotinis susirinkimas, kuris vietoj atsistatydinusios iš pirmininkės pareigų Virginijos Daugirdienės - Balčiauskaitės išrinko Klaipėdos universiteto menų fakulteto studentę Laurą Motuzaitę, priėmė naujus narius: mūsų reformatų kunigą Rimą Mikalauską ir kt., aptarė pasiruošimą šių metų Giesmių šventei Biržuose birželio 3 d.. Kaip žinia, visi dalyvausiantys šventėje evangelikų chorai repetuoja bendrą sudėtingą kūrinį - Gustavo Gunsenheimerio kantatą "Saulės giesmė".

Kovo 12 d. Vilniuje pamaldas su šv. Vakariene laikė kun. Rimas Mikalauskas. Po pamaldų vyresnio amžiaus parapijiečius į parapijos namus pasišnekučiuoti prie puodelio kavos pakvietė Danguolė Juršienė. Jai vadovaujant, sutarėme savitai papuošti Velykų šventėms bažnyčia, burtu kelis išsirinkome slaptus draugus, kuriuos globosime, parapijiečiai Danutė Kregždaitė ir Alfredas Naktinis deklamavo eilėraščius, kun. Rimas Mikalauskas pasakojo apie savo švietėjišką darbą ir Kėdainių jaunimo planus.

Kovo 19 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje pagal grafiką pamaldas laikė kun. Rimas Mikalauskas. Po pamaldų parapijos tarybos pirmininkas Jonas Naktinis, seniūnai tarėsi su vyresniųjų tarybos pirmininke Lina Kėželyte ir nusprendė balandžio 30 d. paminėti Vilniaus reformatų bažnyčios kertinio akmens padėjimo 170 -ąsias metines atminimo ir padėkos pamaldomis.

Kovo 26 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje pamaldas pagal grafiką laikė diak. Kęstutis Daugirdas. Po pamaldų susirinkę Olandų klubo nariai tarėsi apie klubo veiklos atnaujinimą lauke ant bažnyčios laiptų, nes į parapijos namus nebuvo įleisti. Istorija kartojasi, bet mes būsim kantrūs.

Kovo mėn. išėjo pirmas Kėdainių ev. reformatų parapijos jaunimo laikraštėlis "Esam!", redaktorė Eva Jagminaitė, konsultantas kun. Rimas Mikalauskas.

Balandžio 7-9 d.d. Kėdainių ev. reformatų parapijoje rengiama reformatų jaunimo trijų dienų stovykla. Norintys dalyvauti prašomi paskambinti Ernestui tel. 8-257-52777 (vakare). Taip pat šiuo telefonu galima pasitirauti apie stovyklos išlaidų padengimo mokestį ar paramą.

Parapijos namuose darbo dienomis 9 -14 val. ir po pamaldų veikia bibliotekėlė, vadovaujama Kolegijos sekretorės Neringos Ragaliauskytės.

Prie Vilniaus reformatų bažnyčios veikia protestantiškos literatūros knygynėlis, vadovaujamas Vidos Jurkovič - Kasakaitytės. Taip pat prekiaujama ir muzikos įrašais.

Lietuvos reformatų kunigų telefonai: senjoras kun. Petras Čepas gyv. Medeikiuose tel. 8-220-58577, kun. Algimantas Kvedaravičius gyv. Vilniuje tel. 8-298-05410 (laikinai išvykęs), kun. Rimas Mikalauskas gyv. Kėdainiuose tel. 8-257-60343 ir mobilus 8-289-21339, diak. Kęstutis Daugirdas Kaune tel. 8-27- 723838 ir Biržuose tel. 8-220-31609

Primename seniūnų telefonus: Dalija Gudliauskienė 429118, Donata Indriūnaitė 342824, Angelina Kamčiatnienė 733757, Alfredas Naktinis 470718, Irena Petrylienė 414646, Danutė Pranulienė 444272, Birutė Šernaitė 617690